

Ludwigbaka

Kiadja a 65.- gyalog ezred	A cs. és k. 65. gy. ezr.	A befolyt teljes összeg az ezred
Megjelenik minden hó 1-én és 15-én	tábori újsága	szeregy és árva alapját gyarapítja

A STANISLAUI CSATATÉREN.

1917. szept. 2.

A kíméletlen erővel megindult orosz offenzíva történelmi nevezetességüvé avatta a Stanislau körüli árkokat. Ezekért az árkokért és ezekben az árkokban folyt le júliusban a negyedik évbe forduló háború legvéresebb csatája. A hatalmas tömeg és kíméletlen erő rövid időre győzött a hősiesség kitartáson és az oroszok maradtak a Stanislau árkok urai. De az acélos kitartás által megtört, erkölcsi erejében meggyengült, köteleibeiben meglazult támadó erőnek néhány nap leforgása alatt ki kellett térnie a lendületben és hevületben fokozott, ellenállhatatlan offenzívánk elől s ennek következményeképp az oroszoknak fel kellett adni borzasztó áldozatokkal megfizetett legnagyobb eredményüket: a Stanislau árkokat is, amelyek a júliusi csata romboló és pusztító nyomaival ismét kezeinkbe kerültek.

A hatvanötödik gyalogezredet ezekhez az árkokhoz annyi felémelő és fájdalmas emlék köti, hogy ezredparancsnokságunk Stanislau visszafoglalásának hírére azonnal elhatározta, hogy a júliusi csatateret felkutatja, részleteiben áttekinteti s az ezred története számára írásban és képen megörökítteti. A román front mozgalmas eseményei azonban

késleltették egy időre az eszme megvalósítását s csak a múlt hó utolsó harmadában beállott nyugalom után vált lehetővé a terv keresztülvitele. Bejártam a Stanislau gránátmezőket, keresztülkaszul kutattam a Stanislau árkhálózatot, megtekinttem a szennyes vízzel telt szállásokat, rókalyukakat, a csata minden iszonyatosságának bélyegét magán viselő rommá lőtt, porrá égett falvakat és rögtönzött temetőket, ahol a véres küzdelem szereplői ma már háborítatlanul alusszák örök álmukat.

Néhány hét elegendő ahhoz, hogy az egykori véres csatater a felismerhetetlenségig elváltozzék. Ahol valamikor félve járkáltak a lövészárkok lakói a gránátok és fegyvergolyók szüntelen zenéje mellett, ma vig nótaszóval ajkukon vasuti munkások és egyéb osztagok dolgoznak, hogy a normális élet érdekében eltakarítsák a pusztulás nyomait, ahol halk robogással gördült tova sötét éjszakákon a páncélvonat, ma szapora dübörgéssel siklik a polgári utasokkal zsúfolt személyvonat és ahol nemrég a halál aratott még mindig éles kaszával, ott ma a visszatért menekültek életet aratnak, hogy tél idejére megélhetésüket biztosítsák.

A csatater felébredt hangtalan-

ságából, idegölő némaságából. Megélenkült a föld mélyére szorított élet és vigan folyik ismét megszokott medrében a föld színén, nem fél már a szomszéd-szomszédjától, a halál közelsége messzire távolodott, az árkok omlanak, a traverzák dűledeznek, a rókalyukak földdel tömülnek. Az árkokban ma már csak az örökre elnémult, névtelen lakók pihennek, egy-egy apró foszlány emlékeztet majd csupán a véres küzdelemre és az a sok-sok fehér fakeszt amik közül egy sem akarja elárulni néma gazdájainak kilétét.

Szinpad képét mutatja ma a Stanislau csatater, ahol imént játszódtott le a véres tragédia. A szereplők már eltávoztak, de a díszletek ott maradtak. A kellemeskecske fürgé lábakkal ugrálnak az eltávolítandó díszletek és kulisszák között, hogy előkészítsék a halál szinpadát az élet játékára.

Kaluszról—Stanislauig.

A júliusi harcok nyomai már jóval a kaluzsi állomás előtt jelentkeznek. A vasuti sinek közelében az egész vonal mentén kisebb-nagyobb gránát-tölcsérek és lövész-teknők, amelyekben árkok híján tartalékjaink elhelyezkedtek. A szétrombolt drótok között tehenek legelésznek, egy-egy gránát-tölcsérben apró gye-

rekek pajzánul játszadoznak a homokkal és felröhögnek az utasokra. A vasuti töltés oldalán hevenyében készített, eső-áztatta kezdetleges fedezékek. Künn állunk a kocsikat összekötő keskeny folyosón. A kalapos mozdony szemünkbe fujja a szikrát és kormosra festi arcunkat. Keressük a kaluszi állomás előtt a hatalmas raktárakat és baraktáborokat. Úszkös romokat találunk. Imitt-árhozt egy elégett magányos oszlop és az átszenesedett föld emlékeztet a hajdani raktárakra. A kaluszi állomás-épület földig égve. Néhány kormos fal maradt belőle, ezekre orosz foglyok deszkákat rakosgatnak, hogy némileg használhatóvá tegyék. A kaluszi pályaudvar már nem olyan élénk és zsufolt mint amilyenek hosszú időn át látni szoktuk. A harc szintre messzi eltávolodott és Kalusz megszűnt a fontos tánpótló állomás lenni. Kocsink ablakából légegt utcák néznek szomoruan felénk. Kaluszt alaposan megégette a július melege. Hátulról is mozdony segíti az induló vonatot, amely a megviselt pályán csak lassan haladhat. Véges-végig a gránátok lecsapódásai, kisebb árkok és

primitív fedezékek emlékeztetnek a mozgalmas napokra. Bednarow leégett állomására már új tetőt helyeztek, a felperzselt barakkokra nincs többé szükség. Ciezow állomás, amely oly hosszú időn át volt utunk végcélja, ép-ségben áll. Még mindig ott függ közelében a tábla: „A hatvanötösök katona-otthona.” A táblán rajta a nyíl, de bizony a hatvanötösök katona-otthona már nem arra felé van, amerre a nyíl mutat.

Ciezow állomásáról is elindul a vonat. Alig akarjuk hinni. Hiszen innen azelőtt csak gépfegyverrel felszerelt páncélvonatok haladtak. A kaluz figyelmeztet bennünket, hogy a vonat nagyon lassan haladhat, mert a pálya gyenge. Mi ennek a figyelmeztetésnek örültünk, legalább a vonatból is megfigyelhetünk valamennyit Imitt-amott fehér sárkereszt. Nemrég készíthették. Bizonyára a mieink közül nyugszik valaki alatta. Vajon ki lehet? A pavelcei felrobbantott vasuti hidon lépésben halad át a vonat és a leperzselt faágak láttatni engedik a domboldalon épített ezredparancsnoksági szállást. A vasuti őrháznál megáll a

vonat. Ellenvonatra vár. Eddig járt valamikor a páncélvonat. Két vasuti kocsi az állomás épülete rajta a feiirással: „Pavelce.” Itt kezdődik a hosszú vasuti futóárok, a második zászlóalj egyetlen közlekedési vonala. Sokaig várakozunk. Az alkonyi égbolt alól pirulva néz felénk a Scianka, az oroszok szemé. Már nem olyan félelmes, mint azelőtt volt. Inkább szegyenkezve tekint reánk, hogy annyi kellemtelen percet és napot szerzett és belebámul merőn a futóárokba, amit nemrég zöld-galy fonadék takart előle.

Már beállott az esthomály, a mikor vonatunk elhagyta a pavelcei rögtönzött vasút-állomást. Kanyargó, feketelő sávok, fehérítő fakesztek, felrobbantott vasuti hidak és sűrű keresztos orosz-katonai temelők kísérek bennünket a stanislau állomásig, ahonnan koromsötét utcákon mentünk szállásunkra a fregoli cégtáblás szállodába, amelynek ma: „Hotel Austria” a neve. Az orosz tiszték még „Hotel Russia”-nak hívták.

Végig az árkokon.

Az orosz árokhálózat benn

TÁRCA.

Álom után.

A fenyőórák karcu, sudár törze nyilegyenesen, büszkén szökött a magasba. Tetejüket még a Nap sütötte, de lenn a töveknél már sötétülni kezdett az árnyék, s lassan, mint a tolvaj, úgy lopta be magát a völgybe az est. A két szemközt levő hegyoldalon egyenlő magasságban két vonal húzódott. A tulsó hegyoldalon az orosz lövészárk, ezen a mi stellungunk.

Az emberek csöndben kimásztak a menázsírt, azután mindenki eltűnt a helyén. A tragterek elindultak lassan az állás mögött húzódó uton lefelé, abba a völgybe, melyben az ut hátra vezetett a konyhákhoz.

Kadét ur Szentessy ott állott a fedezéke felett egy nagy fatörzshöz támaszkodva s a cammogó menet után nézett. Mikor az utolsó lövés eltűnt a fák mögött, megszólalt

Joska!

Mároki Joska, a kadét ur pucere felegyenesedve kidugta fejét a deckungból.

— Parancs, kadét ur!
Megcsinaltad a fekvőhelyünket?

— Igenis!

A sötétség most már egészen ráborult a tájra s nyomasztó, nagy csend állott be. Szinte kínos volt hallgatni. Mintha egy elnémult világot kellett volna éreznie az ember összes szerveinek. Időnként a fenyőfákról egy tülevél hangtalanul hullott alá.

A kadét ur megnézte a fekvőhelyet alul fenyőgalyak, aztán sima levelek, ezen kövér fű, végül pálránylevelek. Erre pokróc volt borítva. Takaró gyanánt sátorlap, egy másik pokróc és köpenyegek szolgáltak.

Meg volt elégedve, de nem feledt le még. Kiült a deckung széleire és várt. Egyre türelmetlenebb lett. Óvatosan szivta cigarettáit egymásután, gondosan betakarva a paraszat, nehogy odaát észrevegyék.

A nagy csend idegesítette és lefelé figyelt az ellenség felőli völgybe, honnan időnkint felszűrődött a patak csobogása.

A balszárnnytól felvezető uton nagyot reccsent egy galy.

— Végre gondolta Szentessy — ez ő lesz!

Tisztán lehetett hallani az illetőnek lépéseit a száraz földön. A vaksötétben valószínűleg letért az utról s nem tudta újra megtalálni, mert hirtelen megállt s halkán lütytyentett.

A kadét ur odaszólt:

Ki az?

— Káplár Jánossi! hangzott a válasz.

— Erre jöjjen szölt Szentessy s cigarettája paraszával jelzé, hogy hol ül.

Nem sokára odabotorkált a sötét alak s megállt előtte.

Na Jánossi mit hoz, jót vagy rosszat?

Jót, kadét ur! Voltam az irodában. Kész az irás, holnap már el is utazhat!

— Jól van, köszönöm! szölt

kezdődik Stanislau városában, amelyet alaposan megerősítettek. Innen sűrű futóárkok vezetnek az előbb fekvő vonalakra egész a főállásig, mit egyes helyeken csak néhány lépés választott el a mi főállásunktól. A figyelő-örök helyei néhol annyira közel esnek egymáshoz, hogy jó hosszú karu figyelők akár kezét is foghattak egymással, ha karjaikat kinyújtották. Stanislau vidékét valóságos árokhalóvá építették ki az oroszok. Egyik vonal közvetlenül a másik vonal mögött, egyik futóárok a másik mellett.

De nem kevésbé sűrűn épültek ki a mi vonalaink is, amelyek tökéletesebbek az oroszokénál. Valósággal csodálatba ejti az embert, hogy miként voltak sikeresen végrehajthatók a mi vállalkozásaink ilyen erősen és sűrűn kiépített állások ellen, ahol a drótkadályok ugyszólván egymásba fonódtak. A Stanislaualuszi műút és a Stanislauiamnicai műút mentén kifogástalanul megépített fedezékek és rókalyukak egész tömegére bukkantunk, nem is szólva a rögtönzött fedezékekről és lövész-gödörökről, amit a júliusi csatába sűrű egymásutánban bevetett tar-

talékok készítettek, hogy némi védelmet találjanak rettenetes erejű védőtüzünk ellen.

Nem volt bizony egy szemernyi tulás sem abban, amikor tölcsér mezőkről, beomlott árkokról, betemetett rókalyukokról és széthasított drótkadályokról irrunk. Valósággal bukdácsoltunk amikor az állások előtti teret bejártuk, mert egyik tölcsérből a másikba zuhantunk. A három napos orosz pergőtűz felszántotta az egész területet, belevette az árokba a haránt-gátakat, a fedezékekből és rókalyukakból pedig kriptákat rögtönzött.

A második zászlóalj árkai a vasuti föltés mindkét oldalán felismerhetetlen gödrökké torzulnak, de még ennél is borzalmasabb képet mutat az első zászlóalj néhány századának állása, amelynek mindenegybes traverzájára jutott két három találat és alig maradt épségben egyetlen rókalyuk, avagy fedezék. A Sciánkán elhelyezett orosz tüzérségi megfigyelők nagyon jól dolgoztak.

De jól dolgoztak ám a mi tüzeink is, mert az orosz állások előterét éppen úgy felszántották a

mi gránátjaink mint az övök a mieinket. Néhány harminc és feles találat ép az árok szájára esett.

Ami rókalyuk még épségben maradt, oda piszkos víz tódult be. A víz felszínén üres üvegek, tépett ruha-foszlányok, sapkák, véres rongyok, tábori lapok és levelek uszálnak. A lőrések mellett mindenütt halomszámra hever a kilőtt hüvely. Mindene egy baka megtette a magáét. A gépfegyver állások nagyrésztelitalálat sepepte el, csak az ottmaradt védő-pajzs és az utolsó percben elmenekült és legyilkolt gépfegyveresek által elhagyott muniációs ládák meg egyéb kellek emlékeztetnek a gépfegyver-állásra.

Az akadályok előtt vegyest hevernek orosz és saját kézigránátok, sisakok, gázálcok, széttört és darabokra hasított fegyverek.

A szétlőtt, de a szakadatlan éjjeli munkával helyreállított drótkadályokon sehol sem mutatkozik szélesebb betörési hely, ahol az oroszok nagyobb tömegben keresztül jöhettek volna. Megfigyeltük az orosz beásási vonalakat, amelyek minden száz lépésnyire ismétlődnek és foly-

Szentessy s alig tudta örömét leplezni.

A káplár szalutált s eltűnt a sötétben. A kadét ur pedig nem akarta, hogy jóska észrevegye menyire örül; szinte gyerekesen nevet, de komolyságot erőltetve szölt — Feküdjünk le, jóska!

A hűvös nyári éjszakában jól beburkolózva ott feküdt a deckung fenekén készített „ágyon“ pár perc mulva Kadettaspirant Szentessy László és Infanterist Mároki József mint két testvér. Az utóbbi már mélyen aludt, de a kadét ur az örömtől nem tudott aludni. Hogy is ne! Első szabadsága a frontról tíz kemény hónap után! Istenem, mily nagy lesz az öröm otthon, ha betoppan!

Sokáig tünődött, míg végre elaludt és édesen álmodott

Másnap reggel szekeren ment a tábori vasutig. A kis vonat sebesen rohant a lejtős pályán a kárpáti bércek között s a vadregényes völgy szebbnél-szebb tájrészletet mutatott. Örömmel szemlélte a

nagy vasuti állomást s mikor a személyvonatban kényelmesen hátradőlt, szinte csodálkozott, hogy oly puha és ruganyos az ülés.

Minél jobban közeledett Kolozsvárhoz, annál jobban elszorult a szíve. Erdélyország fővárosában jogszkodott s, most arra a napra gondolt, mikor bevonulása miatt ott kellett hagynia az egyetemet. A gyönyörű várost nagyon szerette, sok szép nap emléke kötötte hozzá.

Azután türelmetlenül várta az állomásokat s úgy találta, hogy vonata nagyon lassu. Mikor két napi ut után hazakeresztelt, elfogult szívvel lépett a hazai földre. Kicsibe mult, hogy nem könnyezett, annyira megtelt a szíve érzelmekkel. Egyszerre észbe jutott minden amit átélt ebben a kis városban s az otthon édes, vonzó ereje szinte elszédítette.

Mikor a folyosóra ért, akkor már nem tudott uralkodni magán: szemében örömkönnny csillogott. A konyhához ment előbb s megállt az ajtóban.

A cseléd ámulatában elejtette a kezében levő csuprot.

Jesszus, az urfi!

A csupor csörömpölve hullt a konyha kőkockáira. A kadét ur már az előszobában volt s a zajra kisiető nővérét csókolgatta. Akkorra édesanyja is ott volt s csókokkal halmozta el hazatért fiát. A viszontlátás mindnyájuk szemébe könnyet csalt. Nővérének kis fiát, a négy éves Gabit úgy összecsókolta, hogy az piros arccal szaladt ki a konyhába ujságotni a cselédnek:

Erzsi, Laci bátyja megjött.

A kadét ur pedig végigjárt a szobákat, minden butordarabot, minden képet hosszasan megnézett, aztán a kertet járta be. Mikor ezzel készen volt, mesélni kezdett az édesanyjának. Ott napig el sem mozdult mellőle. Még a konyhába is utánna ment, ott is beszélt. Elmondta töviről hegyire hol járt, mit látott, milyen a harctér stb. stb.

Azután mikor mindent elmesélt, ő kérdezősködött. Ki hogy van otthon, sok dolga van-e az „öreg“nek, mit ir fogságba levő bátyja,

tatódnak Pavelce falun keresztül. Az oroszok ugyanis állásainkra merőlegesen nyugati irányban nyomultak előre nagy óvatossággal.

És erre szükségük is volt, hiszen bakáink utközben visszafordultak, hogy tüzzel tartóztassák fel az előnyomulást. Ezt a visszavonuló uton elszórt sírok bizonyították, mert az oroszok ott temették el halottaikat ahol találták őket. Ha még szó lehetne temetésről... A nagy sietségben ugyanis idejük sem volt temetni. Néhány marék földet szórtak halottainkra és fejük mellé faágból állítottak keresztet. Nem tudtuk megszámlálni a sírokat, mert nagyon sok volt. Valamennyi névtelen. Némelyikben három-négy halott. Egy gránát vághatta őket agyon. A gránát segített egyúttal a temetésben, nem kellett az oroszoknak ásással bajlódniuk. A gránátölcserbe fektették őket. A közepen vékony, törékeny kereszt ágaskodik.

Igy lett állásainkból egy nagy temető. Vannak szakaszok, ahol mindenegyves traverzában van ilyen ág-keresztos földhányás. Hányan vannak még a beomlott traverzák alatt és betemetett ró-

kalyukokban? Sok dolga lesz annak az osztagnak, amely a sírokat fogja rendezni. Legtöbbet a Menecke záróállásban találnak, ott ahol előbb az ötödik század volt, a nyomtalanul eltűnt Ladányi hadnagy százada, később pedig a rohamiskola százada. Ez az állás-rész egy folytatódagos tömegsír. A vasuti futóárok előrése, ugyancsak sok halottat zár magába. Oszlásnak indult tetemeneken már be is dőlt néhány kereszt. Megigazitottuk. Oszló testrészeiken keresztül szegények eltemetésért könyörögnek.

A második zászlóalj-parancsnokság gránátokkal átölelt állomáshelyét vasuti munkások szedegetik széjjel, hogy a vasuti töltést simára igazíthassák. A halicsi vasuti töltés mentén ugyancsak szorgosan dolgoznak az orosz foglyok. Az első zászlóalj állásainak egy részét már el is tüntették, csak a töltésbe vajt rókalyukak emlékeztetnek az állásokra. Az élet kívánalmakat állít fel a legdrágább emlékekkel szemben is és a ma nagyon kíméletlenül bánik el a *tegnappal*, ha útjában áll. A stanislai csatatéren pedig ismét az Élet lett urrá a Halál felett.

Uj élet a romokon.

Még érzik a felgyújtott falvak, a felperzselt házak fojtó, pörkölő szaga, még a levegőben lebben az oszlásnak indult hullák büze, még füstölögnek a gerendák, a romokon azonban már új élet vette kezdetét. Lassanként visszazálingózik a felégetett falvak elmenekült lakossága és a fedezékek felhasználható anyagából új tüzhelyet alapít, újra felépíti hajlékát. Pavelce és Jamnica újra falvak lesznek, eleven emberekkel, játszódozó gyerekekkel. Még nagyon kevesen tértek vissza, de akik visszajöttek buzgón dolgoznak. Anyag akad elegendő. Jamnicát mintha a föld nyelte volna el s ma már újra házak épülnek. Sokan ideiglenesen a kijavított fedezékekbe fészkeltek be magukat. Ugy élnek, mint ujkori Robinsonok: szárított almával meg egyéb gyümölcssel. Az még a legboldogabb, aki tehenét is magával hozhatta. Keserűen panaszkodnak valamennyien, de azért nem csüggednek. Némelyik valósággal odatpad egyetlen üszkös gerendájához és nem mozdul mellőle. Ugy szereti, mintha kastély volna.

Nagyon megörülnek, amikor

a rokonok hogy vannak, a városban uni ujság. És így tovább. Édes anyja s a nővére alig győztek feladni a sok kérdésre

Lili, szolt a nyolcadik nap délutánján nővérehez a kadét ur add ide a hegedümet, hát-ha tudok még valamit játszani!

Csakugyan, játszál valamit — helyeslé Lili s pár perc múlva ott volt a hegedűvel. Mialatt a port törülgette róla, a kadét ur orájára nézett:

Most öt óra, játszom egy órát, aztán menjünk át Gaálékhoz, jó?

— Jó, épen ma akartam Anushoz menni! Na, valami szép háborus dalt!

A kadét ur kezébe vette a hegedűjét s meleg tekintettel nézte a rég nem látott hangszert. Mintha egy régi barátot üdvözölt volna, úgy nézett rá pár pillanatig. Aztán ajkához emelte. Valami csodaszép harci dalt akart játszani, de amint rátette a vonót a húrokra, a

hegedűláb hangos csattanással tört kette

Hajnali öt óra után csapódott be az első gránát. Rövid tüzéségi munka után hevesen tamadott a muszka. A hirtelen meglepett Feldwachék alig tudtak bevonulni. A kadét ur végignézte embereit, megvizsgálta, hogy a löszerek s handgranátok kéznél vannak-e.

Pár perc alatt pokoli zajtól visszhangzottak a hegyek. A nagy csendet irtózatos fegyverropogás váltotta fel. A gépfegyverek rémesen kattogtak s a heves tüzben a kadét ur sapkáján három lyukat furt a golyó már.

Joska, aki mellette állt két lépésnyire, hirtelen éles szurást érzett a vállán. Odakapott s valami meleget érzett

A kadét ur amint észrevette, hogy a keze véres, odament hozzá, hogy bekötözze. A liu sapadtan tamaszkodott az árok falához. Alig bontotta ki a kötszert. Szentessy,

egy füstölő kézigránát esett le megette az árokban

— Kadét ur hátra megett vigyázzon! nyögte fájdalomban Joska.

Szentessy hátra pillantott. Látta a veszedelmet, mely fenyegeti, de nem vesztette el lélekjelenlétét. Kezéből kihullt a kötszer, odaugrott a gránáthoz, hogy kidobja az árokból. Késő volt.

Abban a pillanatban, mikor kinyújtotta a kezét érte, a gránát felrobbant s a kadét ur borzalmasan összeroncolt teste élettelenül hullt a steuerung aljára.

A támadás vissza lett verve, a tűz lassan szünni kezdett. Itt-ott még hallatszott egy-egy elkéselt lövés, azután csend lett újra.

A századparancsnok kevéssel utóbb könnyes szemekkel állott a hős kadét holttesténél, kinek lelke azóta már ott járt fenn az örök szabadság békés honában.

S a kárpáti bércek fenyőóriásainak tülevelei hangtalanul hulltak a földre

Szentpétery Károly

meghallják, hogy mi itt küzdöttünk. Alázatosan köszönnék és kínálgatnak tejjel meg gyümölcsessel.

Egy fiatal parasztasszony a szénporos földön ponyvát terít és almát száritgat. Roppant bánatos. Megkérdeztem, hogy hol lakik.

Ez az én házám mondja keserűen és rámutat a szénporra. Három gyermekem meghalt a gmundeni táborban, csak egy maradt meg férjem katona. Megfogja piszkos szoknyája csücskét és azzal törli könnyes szemét.

A szomszédos épen maradt házból pedig két kis rajkó sandit kifelé és jóízűen reánk mosolyog. Mintha mi sem történt volna. Egy másik házban (ott volt valamikor a harmadik zászlóalji parancsnokság) toalettet csinálnak a lányok, fésülködnek és csinosítgatják magukat. Könyörögnek, hogy fotografáljuk le őket. Vigak és jókedvűek. Ilyenek az emberek! Mialatt a fényképező gép előtt rendezkednek, egy elmezavarodott, ősz ember fut el mellettünk. Hazát keresi, de nem találja.

Háborगतott halottak.

Amikor ezredünk a jamnicai állásokat tartotta megszállva, naponként követelt tőlünk áldozatot a Halál. Lassanként népesedett a pavelcei templom környéke és az időközben leégett templom helyén allandó temető keletkezett: „A hatvanötös hősök temetője.” Ide temették a nagy csata halottait is, illetve akarták temetni, mert már nem volt idejük a micinknek, hogy a kiásott tömegsírba halottainkat befektessék. Az oroszok temették el őket szegény Tisclmer hadnaggyal együtt, akinek sirját a legbuzgóbb keresés mellett sem voltunk képesek feltalálni. Minden bizomnyal a tömegsírban kapott ő is helyet. A kettős tömegsír keresztjén nevek nincsenek csak számok. „39 magyar 4 orosz.” A sir behorpadt, a halottakra vetett földet lelapította az eső. A temetőben a sírok között néhány hatalmas gránátfölcser. Mintha halott hőseinkben is eleven erőt képzeltek volna az oroszok, őket is megféleml-

lítették a nehéz gránátokkal. A harangházban piszokkal vegyült mindenféle lom hever véres nadrágokkal és egyéb rongyokkal.

A jamnicai temetőn futóárok vezet keresztül. A fakeresztek félredobva hevernek a fűben. A sírok között megkezdett fedezék, embercsont maradványokkal. Még a halottakat is kikergették nyughelyükről.

Az ezredparancsnokság.

A stanislai csata tartama alatt ezredparancsnokságunk egy magaslati állásról figyelte az ütközet menetét közvetlen a tűzvonal mellett. Közéleben volt a tűzéség megfigyelő állása is. Megtekintettük a vízzel telt megfigyelő helyet, amelyet minden oldalról gránátfölcserök öveznek. A perioskop csöve még ma is ott hever. Innen az ut a tűzéségi állásig ugyancsak fel van szántva gránátokkal, a futóárokban pedig egynéhány teli találat. Egyébként az ezredparancsnoksági álmáshely legnagyobb részét az oroszok felperzselték, az épület deszkáit pedig fedezőkeikhez használták fel, amiket közvetlen az állomáshely mögött készítettek. Itt ásták be magukat az előnyomulás alkalmával. Lenn a patakpartján néhány magányos fakereszt állított meg utunkban.

Keserű fogság.

A fogságból visszazökött embereink egybehangzóan állítják, hogy az oroszok nagyon kegyetlenül bántak foglyainkkal. Nem csak hogy minden értékesebb dolgukat elszedték, hanem ütöttek és kiozták őket. A foglyok állítását megerősítettek a stanislaiak, akik tanúk voltak a brutális bánásmódnak. Fogoly tisztjeinknek nem volt egyetlen fillérje és cigarettája, a stanislaiak titokban kiségitették őket. Az is igaz, hogy gyalog vitték őket Czernowitzig, egy törzstisztet állítólag mezfítláb hurcoltak magukkal. Fogoly tisztjeink egy napot át a „Skola Mieczkycviczka”-ban voltak elszállásolva, amit szintén megtekintettünk. Amikor a jelenleg német kaszárnjának berendezett iskola parancsnokától engedélyt kértem az épület megtekintésére, az hihetetlen-

nek tartotta, hogy ott tisztetek lettek volna elszállásolva. Méternyi magas volt a piszok — mondotta — amikor ideérteztünk s az első emeleten is lovak voltak elszállásolva.

Megkérdeztük a házmesternét, aki az orosz uralom alatt is helyén maradt s ő megmutatta azt a szobát, ahol tisztjeink aludtak. A lovak sokkal szebb szobát kaptak.

A sebesülten fogságba került embereink közül néhányan Stanislauban behaltak sérüléseikbe. Ezeket az oroszok temették el, (közöttük egy őrnagyot is!) de minden felírás nélkül.

*

Amikor a vonat visszajövet ismét megállt velünk a pavelcei állomáson, megegyeszer visszatekintettünk Stanislaura és a Sciánkára. Körülöttünk munkásosztatok foglalatostkodtak, paraszt asszonyok építkeztek és kíváncsian bámultak reánk, amiért oly merőn néztünk vissza a stanislai árkokra.

Garas Nándor
hadnagy.

Nyilatkozat.

Lapunk 1917. március 15-iki számában „A welesniowi csata” címen megjelent cikkben a közlemény szerzője azt írja, hogy Blossche alezredesnek egy 60. gy. e.-beli őrnagy azt jelentette „Alezredes ur, a front át van törve, meneküljön!”

Az igazság érdekében meg kell állapítanunk, hogy a kérdéses időben és helyen egy törzstiszt sem volt jelen a 60. gy. e.-ből, a cikkben jelzett kijelentés sem származhatott ilyentől. A cikkíró ezen tévedését némileg menti azon körülmény, hogy a kérdéses helyen és időben lefolyt súlyos harcban ő maga is szenttanuja volt testvér és sógora elestének illetve súlyos sebesülésének és a csaknem 7 hó múlva írott cikkben a részletekre nem emlékezhetett pontosan.

Felesleges hangsúlyoznunk, hogy legkevésbé sem szándékunk a testvér 60-ik gy. e. hirnövét kisebbíteni.

A Ludwig-baka szerkesztősége.

A delejowi csata évfordulója.

Az első zászlóalj ünnepe. —

Augusztus 31-ikén — a múlt évi véres és dicsőséges delejowi csata évfordulóján az első zászlóalj kiváló és vitéz parancsnoka, Greiner kapitány, aki a delejowi csatában személyesen résztvett és ott súlyosan megsebesült, az ütközet emlékére diszvacsorát adott a zászlóalj tisztai étkezdéjében, amelyen Möller alezredes ezredparancsnok, Fritsch Ottó kapitány ezredsegédtiszt, Seeharz Guido kapitány, dr. Weisz Géza ezredorvos és az első zászlóalj tisztikara jelent meg.

Az első pohárköszöntőt Greiner kapitány tartotta, Möller alezredest éltette.

Klasszikus tömörségű beszédében emlékezett meg a küzdelmes napról és találó példákkal mutatta ki, hogy a katonák erkölcsi erejének emelése a győzelem megszerzésének legfontosabb tényezője s az alárendeltnek bizalmának megszerzése minden vezetőnek legfontosabb kötelességét kell hogy képezze

Adatokkal illusztrálta, hogy a jó és odaadó bánásmód hűséget és önfeláldozást, bátorságot és halálmegvetést, a nemtörődomség és pálcá-rendszer csüggedést, bizalmatlanságot, gyávaságot és engedetlenséget eredményez. „Az ilyen előljárónak emberei épen olyan értéktelenné válnak, mint amilyen használhatatlan ő maga a komoly veszély pillanatában; az ilyen előljárót cserben hagyják emberei és minden törekvésük arra irányul, hogy épségben fogságba kerüljenek és ezáltal megszabaduljanak lelketlen előljárójuktól.”

„Isten adta életünket — mondotta — s neki jogában és hatalmában áll azt tőlünk bármikor visszavenni. Ezt az igazságot mint talizmánt hoztam magammal lelkembe rejtve, ezt az igazságot hirdettem katonáimnak, mint egy vándor prédikátor járva éjjel-nappal az árkokat, fedezékeket és tábori őrsöket. Meggyőztem mbereimet, hogy hiába igyek-

szik a gyáva futással menteni nyomorult életét, ha Isten akarja, a gyávát ép úgy utóléri a golyó menekülő utjában, mint azt, aki bátor és büszke homlokkal néz szembe elkerülhetetlen sorsával.”

Megemlékezett az ezred hőseiről, kikhez valamennyien méltóknak fognak mutatkozni és biztosította ezredparancsnokunkat, hogy parancsai, irányelvei és intenciói alárendeltjeinél mindenkor a legtermékenyebb talajra fognak találni.

A nagy tetszéssel fogadott beszéd után Möller alezredes a tőle megszokott szónoki erővel és lendülettel válaszolt Greiner kapitány beszédére. Szavait arany-szavaknak nevezte. „Erkölcsi nevelés nélkül mondotta Möller alezredes a katona csak egy uniformisba bújított civil, aki a büntetéstől való félelmében en gedelmeskedik ugyan, de minden alkalmat megragad, hogy személyének feláldozását elkerülje.

Csak úgy érhetünk el eredményt, ha a tiszt az ő katonáját ugyanolyan embernek tekint, mint a milyen ő maga, akinek atyja, anyja, hitvese és gyermekei vannak s nem úgy, mint ahogy az embert nem ismerők tekintik egy két lábu állatnak. Ha a gyáva embert utóléri a halál, az ő halála nem hősi halál.”

„Válságos időkben ismertem meg Greiner kapitányt — folytatta talpig ember, bátor katona s gratulálhatok az uraknak, hogy zászlóaljparancsnokul kapták és az ezrednek is minden oka megvan, hogy őt becsülje.

Éljen Greiner kapitány!”

A pompás lakoma után még sokáig maradtak együtt tisztjeink és felelevenítették remiszceneciáikat az emlékekben gazdag örökre emlékezetes delejowi csatánapról.

(— G —)

Lapunk II. évfolyamának összes számai kaphatók

a Ludwig-baka kiadóhivatalában
Csász. és kir. táborig posta 618.

Gyors elhatározás — győzelem.

Háboruban nem sokat ér a sok okoskodás. Az igazi katona nyakon ragadja a pillanatot, ha ezt nem teszi, akkor a szerencsét mellőzi megvetően. Erről beszéltek el egy kis történetet.

A Przemysl-Chyrow-Stary-Sambor melletti ütközet (1914. októberében) a negyedik hadtest kimerülése folytán — amely hadtest Turkán át előretört, majd ugyanoda visszaszorított kedvezőtlenül alakult. Az erős ellenség Stary-Sambortól délre, Lawrowon át, az ott keletkezett résen a tizenkettedik hadtest és a második hadsereg egyetlen utánpótlási vonalának elvágásával fenyegetett. Ennek következményei beláthatatlanok lettek volna; a veszély elhárítására a második hadsereg parancsnoksága más arcvonal-szakaszról sebtiben odaszállított csapatokból új hadcsoporthoz állított össze és ennek vezetésével a temesvári 34-ik gyaloghadosztály parancsnokságát bizta meg, amely akkor Nowe-Myastonál (Przemysltől délkeletre) harcban állott. Én akkor a hadosztály vezérkari főnöke voltam.

A csapatok keserves menetelés után érkeztek meg, Lawrowtól északra töltötték az éjjelt és október 27-ikén szálltak le a lawrowi medencébe.

A délre fekvő uralkodó magaslatokat csak gyenge lovassági századok és néhány gyalogsági század tartotta megszállva. Az ellenség ezekkel már harci érintkezésben állott. Mindazonáltal nem látszott sürgősnek a Lawrowtól délre fekvő magaslatok megszállása és a helyzet sem volt annyira felderítve, hogy a kifáradt élzászlóaljakat mindjárt ki kellett volna küldeni. Pihentetni akartuk őket Lawrowban, néhány század fedezete mellett.

A hadosztályparancsnok eltávozott, hogy a lovassági hadosztályparancsnokkal megbeszéléseket folytasson. Én megfigyeltem a magaslatokat és nem tettett nekem a helyzet. A jelentések sem tetszettek, bár azok semmi riasztót nem tartalmaztak.

A Lawrowtól délre fekvő magaslatok (Palczynskie) Lawrow kulcsát képezték és ennek birtoka az oroszok győzelméhez vezetett volna.

Nem gondolkoztam sokat. Magamhoz hívtam az éldandár vezérkari tisztjét, a vitéz Erben kapitányt és megparancsoltam, hogy a dandár elülső századai azonnal, a többiek pedig a lehető leggyorsabban tekintet nélkül a napok óta heves harcokban álló csapatok fáradságára (101 gy. e.) a magaslatot azonnal szállják meg és az ellenséget Lawrowtól mindenesetre távol-tartsák.

Erben kapitány parancsomat végrehajtotta. Az élosztatok meg lehetős gyorsan a hatvanötös orosz hadosztály három — Lawrow felé tartó oszlopának oldalába kerültek és ezeket rendetlen futásra kényszerítették. A helyzet ezzel meg volt mentve, mert az ellenséget szemmel látható tulsúlyának ellenére védelemre kényszerítettük és a megfélemlített ellenségtől először a Holownia magaslatot ragadtuk el, később pedig egész a Sary-Sambortól délkeletre fekvő magaslatokra vettük vissza.

v. Möller

alezredes, ezredparancsnok.

Ki tud róla?

Felkerjük bajtársainkat, akik az alant felsoroltakról valamit tudnak, tudassak lapunk szerkesztőségével.

Grünfeld Soma örv., Beck Henrik kpl. M. G. III., Salamon Herman telef., Feierwerger József tel. 3 sz., Sinka Lajos M. G. II

Az illetők a stanislai csatában tűntek el

Danczinger Armin M. G. I. értesít hennünket jul. 8. fogságba kerültek Kohn Sámuel kpl. es Klein Vilmos örv., Klein József (Tarpa) es Iczkovic Lajos örv., Dankó Sámuel gy. (Valamennyi M. G. I.)

A stanislai csatátér átkutatásánál a következők sírját sikerült megállapítani: Kovács Sándor gy. Tokaj (esetleg Kispeszt) vadászsz. Ranácsi Jónas örv. és Marquald Albert.

Ujra

És újra nekilendült vad buzdulással a vérzivatar
És újra áthatítja a meleg ember-szívet az ölelő kar,
Zord csaholással újra felharsantak az ágyutitánok
És fürödnek újra kiomló vérünkben a Halál-sirályok.
És nincs sehol virradás, gyászfélelgek szállnak az élet
kék egén,
Nincsen kar, mely isteni marokkal új napot gyujtana
az ég peremén

Kihunyó tüzeknek taradt parazsa újra langra lobbant.
Épülő templomok diadalmas tornya újra összeroppant!
S mit véres éveknek izzo szenvedése oltárrá emelt a
kinok ünnepeén,
Mit millió sirkereszt nema jajogása Istenünké tett a
harc mezején:
A béke örökalmát újra ledöntötte a pusztulás vihar,
S csillogó szikraját a nyári napténynek előntötte a ver
bibora.

Hát ki vagy te földrengető szörnyű borzalom, vesze-
lyek királya,
Hogy csapásaidtól halomra hull a szeretet illatos vi-
rága?
Ember, vagy égi hatalom? Élő szív, vagy magikus erő,
Kinek tüzes lehelletétől vérorkánná válik a bujdokló
szellő?
Ha ember vagy, az Igazság napján örömtüzet gyuj-
tunk ördögi testedből!
Ha Isten, akkor végezz velünk, vagy jöjjön a Feltá-
madás!
Mert ki élve marad, nem látja majd trouod a hullá-
hegyektől

Miskolcz, 1917. augusztus ho 2.

Lebovics Sándor,
zászlós.

Egy untauglich levele

vagy más szóval

hogyan lehetne egy csapásra véget vetni a háborúnak?

Kedves Ludwig-baka!

Mikor a háboru kitört, engemet is forró vágy fogott el a hazát védeni. A sorozó bizottság azonban kidobott. Annyira tüzelt a lelkesedés, hogy mikor kidobtak az ajtón, előbb vissza akartam menni az ablakon, de aztán beláttam, hogy ez még sem illő, megvártam tehát az ablak alatt a következő sorozást. Ekkor azonban megint pechem volt. Azóta huszszor dobta ki, úgy hogy nemsokára jubilálhatok. (Elképzelhetik minő férfias alakzatom lehet.)

Mondhatom Önnek, nem elet ma már a civil élete. Nyomor, drágaság van, az emberek — cigaretta helyett — egymás verét szíjják idehaza. Multkor saját szememmel láttam, hogy a vásároknokban a kofák egy miniszteri titkár feleségét meglin-cselték, mert drágának tartott egy 50 koronás csirkét. A civilek szégyenükben egymást csufolják. Mindenki katonának akar lenni, mert csak a katonának van pénzük, azok esznek, isznak, mulatnak kint a deckungban; a civil élete ellenben nyomor. Nem csoda, ha a sorozáson vesztegetéssel sikerül némelyik untauglichnak bejutni katonáékhoz. Tegnapelőtt is letartóztattak egy honvéd fő-törzsrósvost, kit 10,000 koronával akart egy untauglich megvesztegetni.

Hogy mily nyomor uralkodik idehaza, arra következtetni lehet ama hírből, mely az „Utcasaprók Közlönyé”-nek legújabb számában megjelent. E szerint Erdélyben meghalt egy gazdag főúr s végrendeletében egy szelet szalámit, fél véka krumplit, egy negyed kiló kenyeret s egy certli csokoládét hagyott örökösire.

A drágaság nőftön nő. Ha ez így tart, nemsokára 2 korona lesz egy fogpiszkáló, a cigarettát pedig stanióba burkolva csakis orvosi rendelethez fogják a patikában kiadni. És ugyancsak jól fog

járni az a férj, aki hozományul egy fél kiló pudert kap lisztpótlékként a feleségével.

A vendéglőkbe csak milliomosok járnak már. Azt mondják, hogy aki 20 koronánál kevesebbet ad a borfiunak, azt kinézik onnan. A magasabb hivatalnokok hagyományt esznek kenyérral ebédre.

A morál tekintetében is nagyon lecsusztunk. A multkor egy szabadságon levő fess zászlós körül oly nő-csödület támadt, hogy szegény kénytelen volt egy üzletbe menekülni.

En mint a „Szenvedéseket Enyhítő Szövetség” tagja, teljesen átérzem e nehéz időket. Ötletekkel, intézmények felállításával s találmányokkal igyekszem enyhíteni a nyomort. A ruhanélküli napokat én hoztam be, a tojáshéjből készült talpvédő az én eszmém, a füstnélküli sőtartó s a papírmasé cipő az én találmányom. Legutóbb kieszeltem egy golyófogó mágneset, melyet minden baka hordana s mely magához ragadná a kilőtt muszkagolyót. E találmányommal voltam a Rendellenességi Miniszterium Csodálkozási Ügyosztályában, de elutasítottak azzal, hogy nem tökéletes, mert az ágyugolyók ellen nem véd.

Ma éjjel aztán megálmodtam azt a módot, melyel a háborút egy-kettőre be lehet fejezni. Ezt az álmot, mint egy mesés eszmét Önnek ajándékozom hazafias érzésből. Az egész abban áll, hogy egy éjjel titokban ki kell szedni az összes orosz ágyuk s fegyverek závarzatát s másnap tüzéségi előkészítés nélkül lehet támadásra menni. Biztos, hogy az Északi Jegestengerig nem áll meg a muszka.

Egy untauglich.

Ha most megkérdeznék Zolát A hékéhez mit mondana: Tart-e a háboru tovább? Zola ezt felelné: „Naná”!

Hadi-szeletek.

— Kicsinyek és rosszak. —

Borzasztó nagy otthon a panasz a sok „talan nap” miatt. Azt mondják, hogy már nem lehet kibírni az életet a zsirtalan, ruhátlan, hustalan, vajtalan, világtalan, magtalan és vízöblítés nélkül szagtalan napok miatt. Istenem! Istenem! Miért panaszkodnak olyan nagyon! Nálunk csak egyetlen „talan” nap van, de fogadni merek, hogy az összes otthon talanságokat nem cserélnék el a mi talan napunkért a nyugtalan nap-ért.

Az otthoniak egy másik nagy panaszának híre érkezik füleinkhez. Azt panaszolják, hogy borzasztóan rájár a rud a mindenfajta hadseregszállítókra, mert nagyon utána néznek, vajjon a szállítás megfelelt-e a törvényes kellékeknek. És hát bizony kevés szállító állja meg minden baj nélkül a vizsgálatot. Legtöbbje leüli. Megint csak azt kell mondanom: Istenem! miért panaszkodnak? Ott vannak az igazi hadseregszállítók, a hatnál több fiús családapák s lám nem büntetik meg őket. Ellenkezőleg — kitüntetik, pénzzel honorálják s nem is kutatják, hogy a szállítás megfelelt-e mindenben a törvényes kellékeknek.

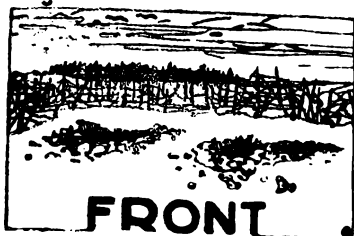
— Most már igazán nem tudom mi legyen a jelszó *Küsdjünk a leváltás mellett!* Avagy: *Küsdjünk a leváltás ellen!* Egy frontmögötti városkában ugyanis két tisztet hallottam egyszerre panaszkodni:

Tappen Schweiner szalonmadrágos főhadnagy a nyolcadik krigli sör után keserűen tört ki, hogy tizenhat hónapi fásasztó frontmögötti szolgálat ellenére még mindig nem váltják le.

Hinter von Front hadnagy pedig afelett dühöngött, hogy tizenhat hónapi fásasztó valdmanipulációs szolgálat után frontlissal akarják leváltani.

Azt hiszem legjobb ha marad minden a régiben, hiszen folyton le és felváltanak s mégis mindenki a helyén marad.

(—ras.)

A posta

egy rózsaszín tábori lapot hozott Inf. Nagy Sándornak. Nagy nem tud olvasni, s engem kért meg, hogy olvassam fel neki. A lap Rakamazról jött és a végén ez volt írva: „Sokat gondolunk rád és imádkozom érted. Mindnyájan jól vagyunk, csókol szerető anyád!”

Hány ilyen lap jön naponta ide, ki a frontra, — ki tudná megmondani? A posta mindennap hoz száz- és száz rózsaszín megkék lapot, melyeket az apa, anya, feleség, testvér, barát s rokon írnak. Szeretet, melegség árad mind-egyikből; a reménykedő féltés és lemondó aggodás hangja érzik ki valamennyiből. És milyen öröme van annak, aki ilyen lapot kap! A Stellungban élő bakának ez az egyetlen öröme, a nap egyetlen eseménye, melyet aggodva, szorongva vár ezer reménykedés között.

Nagy Sándor lapját négy nappal ezelőtt írta a szabolcsmegyeyi csendes kis faluban egy jószágos tekintetű magyar parasztasszony, s szinte elképzelem amint rótták a munkától eldurvult, nehézkes kezek a fekete sorokat a rózsaszín mezőre. És ma már itt van a lap a fia kezében, s a szőke haju husz éves fiú, aki száz meg száz halállal nézett már szembe, s akit vad csaták vérvizatarja avatott emberre, most egyszerre gyerekké válik s ujjong az örömtől.

A fronton élő embereknek a posta ugyyszólván mindenük. Távol a kulturélettől, s a százféle változatu, szórakozást kínáló eszközöktől itt minden idejét a postára várakozással s a tábori lapok irásával tölti ugyyszólván az ember. És míg otthon békében egy-egy érkező lapot vagy levelet átfutva hanyagul dobtunk félre, ma itt egy rózsaszín lapra szinte áhitattal nézünk, s féltve rejtjük kebelünkbe.

— yly. —

Hadfy gyalogsági tábornok köszönete. Ezredparancsnokságunk táviratilag üdvözölte livnoi Hadfy Imre altábornagyot, volt hadtestparancsnokunkat, gyalogsági tábornokká történt kinevezése alkalmából. A táviratra alábbi válasz érkezett Möller alezredeshez:

„Leghálásabb köszönetem megemlékezésed szeretetteljes megtisztelő szavaiért, melyet a te szép, vitéz ezreded nevében hozzám intézni szives voltál. Mindig büszke voltam reátok. Adjon Isten nektek sok szerencsét, hogy a haza még nálamnál is büszkébb legyen reátok.

Meleg kézsorítással kész hived
Hadfy, gyal. tábornok s. k.”

— **Kinevezés.** Ófelsége Tóth Kálmán 82-ik gyalogezredbeli őrnagyot, aki rövid időn át ezredünk egyik zászlóalját vezette és bajtársias magatartásával mindenkit barátjává tett, — alezredessé nevezte ki. Malcher Sándor ezredünkhöz beosztott zászlós 1917. február elsejeli ranggal hadnaggyá lépett elő. Az új hadnagy az ötödik tábori századnál teljesít szolgálatot.

— **Előléptetés.** Ezredparancsnokságunk törzsörömhöz léptette elő Stefáncsik János őrmestert, a második gépfegyveres század derék altisztjét.

Változás a parancsnokságban. Mint legutóbb hírdült adtuk, a hadtestfőparancsnokság Tóth Kálmán 82-ik gyalogezredbeli alezredes, a második zászlóalj rendkívül rokonszenves, szeretettel övezett parancsnokát saját csapattestéhez vezényelte. Az általa vezetett zászlóalját Fassinger Adolf kapitány vette át, aki sebesüléseiből felépülve augusztus 25-ikén vonult be a tábori ezredhez. Ugyanekkor távozott Tóth alezredes, akit az egész ezred jókívánatai kísérik további útján. — Fassinger kapitánnyal egyidejűleg vonult be a tábori ezredhez Greiner Béla kapitány, a delejowi első zászlóalj megsebesült parancsnoka és ezidőszert a beteg Wisinger alezredes által vezényelt első zászlóaljot vezeti.

— **Bevonulás.** Tábori ezredünkhöz a legutóbbi napokban részben kiegészítő szállítmánnyal, részben anélkül bevonultak: Schön Géza, dr. Hegedűs József, dr. Hunyady Ferenc és Canda Miklós főhadnagyk, Gyárfás Miksa dr., Pertzán István, Pollák Justin hadnagyk, Kaselyák Béla, Chmely Imre és Lipcsey Tivadar zászlósok. Schön főhadnaggyot a 7-ik, Canda főhadnaggyot pedig a 6-ik század parancsnokává nevezte ki az ezredparancsnokság, míg a többiek a tábori századhoz szakaszparancsnoki minőségben osztrattak be.

— **Tisztek beosztása.** Schwartz Sándor hadnagy, a második zászlóalj volt segédtszije átvette a negyedik század parancsnokságát. Balogh Sándor zászlós a kézi gépfegyver osztág parancsnoka lett, Vajthó főhadnagy pedig az osztág eddigi parancsnoka a harmadik géppuskás század felállításával és parancsnokságával bízott meg. — Kaselyák Béla a pótzászlóaljhoz kiképzési célra vezényelt zászlós ismét a vadászszázadhoz osztrattott be szakaszparancsnoki minőségben. Sorger Árpád zászlós a második zászlóalj segédtszijevé neveztetett ki.

— **Orvos főnöki változás.** Az első zászlóalj eddigi orvosfőnöke Dér Mihály dr., aki több mint két éve működött megskatítás nélkül a tábori ezrednél, ahol buzgó és kötelességtudó munkájával általános megbecsülést szerzett és osztatlan rokonszenvnek örvendett, megvált egy időre az ezredtől. Jelenleg a kolozsvári Marianum kórház orr, gége- és fül szakosztályának orvosfőnöke. Helyét dr. Dada Andrásh segédorvos foglalta el, aki a mozgosítás óta a harctéren van s hosszú időn át szakaszparancsnokként vonal szolgálatot teljesített, amennyiben utolsó szigorlatait már a háboru folyamán tette le sikerrel.

— **Vezénylés.** Ezredparancsnokságunk Klein Fülöp őrmestert, aki a március 15-iki jamnicai vállalkozásért arany vitézségi éremmel lett kitüntetve, az idevonatkozó rendeletek értelmében a pótzászlóaljhoz vezényelte ki-

képző altisztül. — Hammer Jakab őrmester, aki több mint két éve buzgón látta el szolgálatát az ezredparancsnoki irodában, szintén a pótzászlóaljhoz került, hogy a hadnagy számvevői képesítést megszerezze. Ez alkalommal ügybuzgó szolgálataiért ezredparancsnokságunk napiparancsban dicsérte meg.

— **Dicséret.** Ezredparancsnokságunk különös dicséretben részesítette Kemény Tibor hadnagyot, az első zászlóalj vitéz segédtsíztjét, lapunk belső munkatársát, a rohamcsapatok szorgalmas és mintaszerű kiképzése körül szerzett érdemeiért.

— **Megnyílt a szabadság.** Elmultak a mozgalmas napok. Megszűnt a galíciai sikeres ellenoffenzíva és a román front eseményei is az állásarcok unalmas, egyhangu medrébe szorultak. Az északi és északkeleti fronton beállott aránylagos nyugalom folytán a stanislaui csata megindulásakor automaticke lezárt szabadságok újból megnyíltak. A legénységből egyelőre három százalék mehet szabadságra, a tisztikarból pedig annyi, hogy a harci állomány a szabadságolás folytán sérelmet ne szenvedjen. Az első legénységi turnus már el is indult. A tiszték közül szabadságon vannak: Kovács Dezső ev. ref. tábori lelkész, Földes Andor, Polgár Jenő és Simó Zoltán hadnagyok, Tutschku Károly zászlós-állatorvos.

Springer József rom. kath. tábori lelkész, aki néhány héttel ezelőtt súlyos betegen volt kénytelen elhagyni állomáshelyét, betegségéből felepült s újból elfoglalta hivatalát.

— **Hir orosz fogságból.** Munk Arthur dr., lapunk volt főszerkesztője Moszkvából táviratilag adott magáról életjelt Szabadkán lakó hugának s oman tudatta, hogy egészséges. Ismerve a Jamnicánál fogságba került tisztjeink keserű sorsát, nem kis aggodalommal vártunk a megnyugtató táviratra.

— **Orgona hangverseny.** Munkács város ref. egyháza orgona hangversenyt rendezett a hatvanötösök özvegyei és árvái javára.

A tiszta jövedelemként befolyt 100 koronát Berthók Béla lelkész küldötte meg az ezred pénztáranak. A hangversenyen Ricsey György hatvanötös orgonaművész működött közre nagy sikerrel.

— **A stanislaui csatatér fényképei.** A stanislaui csatatérről Gloviczky őrmester, ezredünk fényképésze körülbelül hetven, a harc egyes mozzanatait és nyomatát hiven szemléltető fényképfelvetelt készített. Ezeket a felveteleket magyarázó szöveg kíséretében lapunk egyik legközelebbi számához műmellékletként fogjuk csatolni.

— **Kik válaszoljanak?** Marreg letárgyaltuk a szerkesztőségünkhöz intézett rengeteg leánylevelet. Dehát a lányok nem azok, akik egy könnyen belenyugszanak a megváltozhatatlanba és halomszámra keresnek fel bennünket most is soraikkal. A legnagyobb gondot ugyanis az okozta, hogy sem időnk, sem terünk a válaszolásra. Most egy szatmári kislány hozzánk intézett kedves levelében megoldást ajánl. Azt mondja, hogy könnyen lehet a bajon segíteni olyképp, hogy a lányleveleket ossza fel a szerkesztőség a tisztikar egyes tagjai között, akik azután egy-egy levélre könnyen és részletesen válaszolhatnának. A javaslatot az illetékesek elé terjesztettük s hajlandóknak is mutatkoztak a terv megvalósítására ama egyetlen kikötéssel, hogy mindenegyus megválaszolendő levélhez *fénykép is csatolassék.*

— **Egerek után legyek.** (Panaszos levél.) Kedves Ludwig-baka! Galiciában roppant sokat szenvedtünk a csapatokban portyázó egerektől. Megrágták ruhánkat, kengerűnket és megöröltek idegeinket. Amikor lehoztak bennünket a román frontra, boldogan lélegzettünk fel, hogy végre megszabadulunk a legutálatosabb csujes állatkáktól. Dehát régi mondás mar, hogy „ritkán jön valami jobb.” S valóban! Az egerek helyett megkaptuk a legyeket. Ezekkel a szemtelen rovarokkal alig bírunk megbirkózni. Szemtelenségük elmegy a végső határig, mert ha szajunkat kitátjuk, a

várva-várt sült galamb helyett, bizonyára egy légy fog berepülni. Állandó küzdelmet kell folytatnunk ellenük s ha nem hagynak fel szemtelen módorukkal, a hadvezetőség légycsapóval lesz kényszerítve felszerelni mindenes katonát.

— **Kihasználta!** Milyen kar is Istenem, hogy a paroli megszűnik! A szép rózsá- és egyéb színű parolók. Pedig ezeknek néha-néha igen nagy hasznát lehet venni. Példa rá az alábbi eset. Bakáink a részükre kiutalt parcellán vígan szedegettek a jó krumplit. Gyanútlanul odavetődtek egyik azonos paroliju szomszédos ezredünk bakái és szintén vígan szedegettek a hatvanötösökkel együtt a burgonyát, míg egy szemfüles baka észre nem vette a hivatlan vendégeket és átutalta őket a saját parcellájukra. Lám-lám mire jó a paroli

— **Kabaré a fronton.** Nemrégiben jól sikerült kabaré estélyt rendeztek az általunk leváltott hadosztály színészei. Legnagyobb sikere volt Molnár Zsigmond örvezetőnek, a poimpás nőimitátornak és partnerének Fonyó Hugó komikusnak. De bőven kijutott a tapsból Erdélyi Nándor baritonistának és Neufeld Jenő német előadó művésznek, aki jóízűen előadott ötleteivel hangos kacajra fakasztotta a színházat zsufolásig megtöltő hallgatóságot. Nem lenne célszerűtlen a mi hadosztályunk kebelében is egy ilyen művész társulatot toborozni.

— **Diplomata őrmesterünk.** Sokan kérdezősködnek szerkesztőségünknel: mi az oka diplomata őrmesterünk hallgatásának. Hát kérem ne nyugtalankodjanak a kérdezősködők. Gondolják meg, hogy milyen súlyos harcok folytak az utóbbi hetekben! Ezek annyira megviselték diplomatánkat, hogy gondolatait még ma sem bírja rendbeszedni. No és a háromnapos utazás az új frontra csekélység? Kérjük a türelmetlenkedőket várjanak türelemmel, míg őrmesterünk valamiképp összeszedi magát. Addig is eláruljuk, hogy utja szerte az országban diadalut és ünneplések sorozata volt. Kemecsen, Kisvárdán és

Demecseren a vidéki és a külföldről érkezett hírlapírók csoportja fogadta. Az üdvözlő szavakra Salamon őrmester meghatóttan válaszolt szalonkocsijának ajtajából. A válaszbeszédet Salamon őrmester díszes kísérete (39 ember 6 ló) hangos tetszésnyilvánításokkal kísérte. A demecseri káposzta savanyító küldöttség által felajánlott, káposzta torzsákból alakított csokrot az összegyülemllett hallgatóság széjjelkapkodta. Salamon őrmester különben most készíti szenzációs beszámolóját stockholmi útjáról és nyilatkozatát a Michaelis dr., Lloyd George, Balfour és Ribot beszédeire.

— **Csoportkép a tisztikarról.** A múlt év végén, amikor a tartalék áldásait élvezte ezredünk, készült egy csoportkép a tisztikarról január elsejei fennállásában, amely béke időben az ezred tisztí étkézdéjének falait lesz hivatva ékesíteni. Azóta a súlyos harcok következményeképp alaposan megváltozott a kép. Régiék mentek, újak jöttek. Ezredparancsnokságunk ezokból augusztus tizenhetedikén a tisztikarról újabb csoportfelvételt készített.

— **Pántok a katonai érdemkeresztben.** Ófelsége rendelkezése folytán harmadosztályu hadiékítményes katonai érdemkeresztet ezentul másod és harmadizben fognak adományoztatni. Az újabb adományozást egy — illetve két arany pánt fogja jelezni a szalagon. A rendelkezés folytán a harmadosztályu katonai érdemkereszt és a harmadosztályu vaskoronarend közé két újabb fokozat ékelődött s a vaskoronarend megszerzése természetesen jóval nehezebb lett.

— **Szökés orosz fogságból.** Radics András a harmadik géppuskás század őrmestere a jamicai ütközetben orosz fogságba került, ahonnan azonban kalandos körülmények között sikerült pár hét múlva megszöknie. Jelenleg a pótzászlóaljnál van és a harmadik pót századnál teljesít szolgálatot.

Szaporodik a muzeum. Bár ezredünk muzeumában a már több ízben felsorolt indokok folytán csak lassan gyűlnek az emléktárgyak.

a stanislaui nagy csata néhány igen értékes tárggyal szaporította a muzeum anyagát. Üdvös lenne, ha mindenki már most eljuttatná azokat az emléktárgyakat a muzeumhoz, amelyek az egyesre nézve amugy sem bírnak különösebb értékkel.

— **A király a sebesültekért.** Ófelsége elrendelte, hogy a kinem tüntetett sebesült legénység részére megkülömböztetésül külön jelvény készíttessék. Elrendelte továbbá, hogy mindazon súlyosan vagy többször sebesült tiszték, akik eddig kitüntetésben nem részesítettek, a harmadik osztályu hadiékítményes katonai érdemkeresztre terjesztessenek fel. Mindkét rendelet Ófelsége nemes, átérző emberi szívéből fakadt, sőt az utóbbi rendelet nagyon is messzire megy az elismerésben, amennyiben sok olyan sebesült tiszt van, aki egy signum laudissal már ki lett tüntetve s bár sebesülése után ismét a harctéren küzd, csak újabb fegyvertény esetén juthat a katonai érdemkeresztbe, a kinem tüntetett sebesült ellenben minden különösebb feltétel nélkül hozzájuthat a magas kitüntetéshez.

— **Tiszteld a fegyveredet!** Bakáink fegyvelmezetségének legékesebb bizonyítéka, amit a legutóbbi harcokban tapasztaltunk a sebesülteknél. Akárminő súlyos sebbel került valamelyik bakánk a segélyhelyre, mindig magával hozta a fegyverét. Láttunk öszszelőtt, széttört fegyvereket, amiket darabokra roncolt a golyó, de a bakánk akkor sem hagyta el, hanem darabokban adta át a segélyhelyen.

Polgári sebesültek. A kaluzsi harcokban tudvalevőleg számos polgári egyén is megsebesült, akik idejekorán nem menekültek el. Ezeket a sebesülteket a nyiregyházi kórhazban ápolják. Mire felépülnek, már ellenségtől megtisztult földre fognak visszamehetni s nem kell tartaniok újabb sebesüléstől.

Muszka Stellung véges-véges-végig.

Zsufolásig embertől sötétlik. Minden traverzáll ötven-hatvan, Hej, de Angriff után alig hat van.

Kitüntetések.

Ófelsége az ellenség előtt tanusított vitéz magatartásáért és kiváló szolgálataiért *másodizben* tüntette ki *signum laudissal* a kardok eggyidejü adományozása mellett

Weinberg István főhadnagyot, ezredünk összekötő tisztjét, aki ernyedetlen szorgalmával és fáradhatatlanul tevékeny munkájával többszörös érdemet szerzett a kitüntetésre.

Signum laudissal:

Glockner Rudolf kapitányt, a pótzászlóalj szeretettel és tiszteltetlennel övezett segéd tisztjét, aki nek ügybuzgóságát és az ezred érdekében kifejtett szakadatlan tevékenységét idekinn a tábori ezrednél is rendkívüli mértékben méltányolják és mintaszerűen ellátott szolgálatát teljes mérvben megbecsülik.

Arany érdemkereszttel a vitézségi érem szalagján

Dobay János elsőosztályu tőfegyvermestert kiváló hánorus szolgálataiért

Harmadizben nagy ezüst éremmel lett kitüntetve

Soltész József, a vadászszázad vitéz tiszt helyettese, akit ezredparancsnokságunk a legutóbbi harcokban tanusított magatartásáért arany vitézségi éremre terjesztett fel.

Nagy ezüst éremmel

Zitás Bertalan hadnagy (utólag), Kontra Zsigmond, Csutorás János őrmesterek (a legutóbbi ütközetekért), Orbán Ferenc rokkant (utólag).

Kis ezüst éremmel másodizben:
Soós Sándor szakv., Mező Ferenc káplár.

Kis ezüst éremmel:

Jónász Vilmos zászlós, Tólas János törzsőrmester, Weisz Ernő zászlós, Tóncza János szakv., Simon Imre őrv., Orosz Mihály rokkant, Polyák Mihály, Margitics Mihály, Deák Sándor, Bug László, Nagyházi Béla rokkant.

(A hírek „valóságáért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.)

Zita-Kórház. Nemrégiben gyűjtés indult meg hadosztályunk, illetve ezredünk kötelékében egy Zita királyné öfelségeről elnevezendő kórház javára. A nemes célra tekintettel mindenki sietett kinyitni bugyellárisát és egyes századoknál tekintélyes summak folytak be. A második század derék és buzgó parancsnoka: Weisz Géza főhadnagy rendkívül ambicionálta, hogy a gyűjtésben az ő százada vezessen. Napokon át nem hunyta le szemét és folyton a telefonnál érdeklődött, hogy mennyire rug a legmagasabb összeg az egyes századoknál s ezt az összeget, ha nem másképp – sajátjából tullicitálta. Nem tudjuk, hogy így történt-e a dolog, de szélteben beszéltek, hogy Weisz főhadnagy, amikor már századának minden pénze s a saját utolsó fillérje is rament a gyűjtésre, egyik aranyfogát dobta az áldozat oltárára, hogy századának becsületét megmentse.

Handlé a fronton. A minapokban még boldogan hajtottam fejemet a fagyapot egyik oldaláról a másikra, még alig lehetett érezni a reggel szagát, amikor hangos kiáltás vert fel almom legszebb részéből (Tejes kávét ittam zsemelével.) Felültem az ismerős kiáltásra s lassanként kibogoztam a tartalmát. Azt kiabálták „Handlé! Handlé! Mi van eladó?” Kimentem, hogy megnézem őket, mert eladni valóm adósságaimon kívül nem igen volt és ámulva álltam K. hadnagy ócskás abtájlungja kopogtatott be korán reggel minden egyes lakásba, hogy az elhasznált anyagokat összegyűjtse. Azt beszéltek, hogy már egész raktárak teltek meg ócska hol-

mival s ezek között legelső volt Kabáczy hadnagynak csizmája és sapkája.

Körlevél. A legutóbbi kiegészítő csoporttal egy kedves, gye-rekarcu honvéd-hadnagy rukkolt be az ezredhez, aki – bár csak a napokban került ki a Ludovikából – roppant restelle, hogy még nem vehetett részt egyetlen ütközetben sem. Pecchére hozzá olyan időben érkezett ki, amikor a muszkáknak már elment a kedve a gefechteléstől s az egész kiegészítő csoport is tartalékba került. A kis Modrich hadnagy lotott-futott, hogy valamiképp egy műsoron kívüli gefechtet kieszközöljön, de minden kísérlete meddő maradt. Kétségbeesésében fogta magát és körleveleket nyomtatott az alábbi tartalommal, amit azután összes ismerőseinek megküldött

T.

Örömmel tudatom mindazokkal, akiket illet, hogy svartulémában vagyok.

Modrich, s. k.

Hadászati tervek. A hosszú háború újfajta harci eszközeivel, eddig nem is álmódott szerveztségével számos stratégiai elvet halomra döntött, amelyek helyébe újabb, tűzpróbán átment tanok és módszerek léptek. A nagy stratégiák mellett akiket az újkor ajkára kapott – nem szabad megemlítetlenül hagynunk dr. Katscher hadnagyt, tábori ezredünk egyik szeretetreméltó századparancsnokát, aki bannulatos hadászati terveket dolgozott ki az oroszok ellen. Az ő tervei főleg azzal válnak ki a többiek közül, hogy minden ütközet veszteség nélkül volna végrehajtható. Már pedig a mai nagy emberhiány mellett az ilyen veszteség nélkül és mégis megnyert ütközet világrengető esemény nemde? Dr. Katscher tervei A hegyen levő muszkák háta mögött felgyújtani egy egész erdőt s mialatt ők hamulva arccal a tűz felé fordulnak, hatbatámadni. Vagy A hegyekbe hatalmas alagutat fúrni és csapatokat szállítani a muszka svartulémia mögé. Avagy Csöveken felvezetni a Niagara vizesest a Kopeczek tetejére s a vizesés

ereje az oroszokat lesöpörné. Esetleg: Egy völgyet elzárni, nagy esőzésnél a vizet husz méter magasra duzzasztani és tengeralattjárókkal a muszkák mögé vonulni.

G. N.

Éjszaka a fronton.

Mikor halkan jó az este
S a sötétség lomha teste
Elterül a zajtól szünni kezdő
harcmezőn,
A mult hamvadó parázsa
Fellobog, csodás varázsa
Betölti a szívem, amely sajgó
vérezőn.

Ilyenkor a vad sötétség
Ép oly kinzó, mint a kétség,
Amely győtri égőn fájó, árva
lelkemet;

Nincs vigasz sehonnan rája,
S életem bus Golgothája
Úgy érzem, hogy minden álmom
külön eltemet.

Lelkem újra feléd szarnyal;
S bár küzd, mint a fény az árnynyal
Szívemben a kishitűség, a dac
és a vád

És küzd a kétely a hittel,
Hón imádlak most is, hidd el,
S lelkem forró szerelemmel érted
vagyva vágy.

Almatlan zord éjszakánként
Csak a multunk hullat rám fényt,
S a sötétbe lázadózva sírok száz
panaszt:
Mért is kellett, hogy elváljunk,
Mért foszlott szét sok-sok álmunk,
Mért van az, hogy nem remél a
lelkem több tavaszt?!

... Óram világít az éjben
Most lesz tizenkettő épen...
Nalad is a falióra most út
éjfelet...

...Te csak álmoldj... Én vigyázok...
Mély csend... A sötétség gyászos...
S most búcsúzom... Az Isten meg-
áldjon; Ég veled!...

Szentpétery Károly.

BOSSZU.

A szereplő személyek ma is superálnak. Mindkettő közismert alakja a véres csatamezőnek. Az egyik a közszeretetten álló, örökké derűs kedélyű — Brácsás Sándor főhadnagy. Ezidőszent kedves családjával a bártfai hős vizekben nyakig elmerülve pihenni ki hosszas csatározásainak fáradalmait. A másik Szorgalmas Árpád zászlós valahol a Gefechts-train kellemes berkeiben nem közönséges halandónak való számóriásokkal tornázik. Léven ő az összes hadikölcsönök nagy-eszű jegyzője.

Első tekintetre mindketten egy rendes nyárspolgár benyomását keltik, pedig ez végzetes tévedés. De nini! Ép most törekszik ki Brácsás a habokból. Szorgalmas barátunk is a jelen pillanatban emelkedik a helyzet magaslatára egy hatalmas fölfiáns mellől. Most vegyük őket szemügyre! Már ott párolog előttük az azon frissiben kifőzött pompás habos kávé, a hófehér foszlós kalácsal.

Hja, de nem mindig így ment ám az! Nem is oly rég még — mindössze 1–2 évvel ezelőtt — ezek az urak forró vért menázsztak reggelire muszka koponyákból. Mindkettő a csaták félelmes, daliás oroszlánja. Most?

Brácsás főhadnagy a csintalan, susogó habokkal játszik, de üres óráiban szívesen elringatja kis gyermekét is. Szorgalmas barátom pedig mi tévő legyen ebben az átkozott melegben — elfogdossa a legyeket a hatalmas fő- és alkönyvekről s feladja magának a találós kérdést: páár, unpáár? Azt talán mondanom is felesleges, hogy mindkettő alig várja, hogy e fergeteges világ-háboruba tétleg beleavatkozzék s a végső kimenetel esélyeit megjavítsa. Brácsás csupán addig vár, amíg ép most elringatott fiacskájával az érettségit letéti. Árpád barátunk pedig az igazán legeslegutolsó hadikölcsönön akarja a végső simításokat eszközölni. Azután egész biztosan jönnek! Ha ugyan közbe nem jön valami.

Addig pedig kezdjünk már mi bele a históriába. A tél folyamán

történt. Egy rettentő zegernyés, zimankós decemberi délután ment az ezred Brynbe rezervába. Brácsás főhadnagy ugyanis mint kvártélycsináló előretolatott. Az esti csillag ép akkor kandikált ki kíváncsiskodva az azurkék mennyzei firmamentumból, amikor fáradtan, összefagyva mi is beérkeztünk a százalmas külsejű, hitvány falucskába. Persze mindenki a kvártélycsinálót kereste, magától értetődően mindhiába. A legnagyobb szerencsém nekem volt. Egy barátságos istálló meg-hitt sötétjében a szemöldök-fának támaszkodva erősen gesztikulált valamit egy szemérmes délceg rúthén delnöknek. Elszörnyedve rákiáltottam:

— Sándor, mit csinálsz te itt? —

Csitt, ne zavarj csak. A szerbiai disznó behozatal problémáját fejtegetem Önagyságának eléggé meggyőző erővel. — De rögtön végzek!

— Tyhű, a kirelájumát a meggyőződésed erejének! Hol van a kvártélyja a századomnak?

Haj, haj, igaz biz a! Ejnye, ejnye no! Azaz, hogy pardon madám, csekáj kuscsig, sofort pojdzem! Kisztihand! — S ezzel elrohant.

Mit volt tennem, kiadtam a jelszót: mindenki keressen magának valami szurdékot a rongyos vityillók között. Jomagam egy szurtos, bűzös vén csoroszlyánál kerestem hatodmagammal menedéket. Kis vártatva besompolyog hozzám Szorgalmas zászlós szakaszparancsnokom.

Jaj, főhadnagy ur nagyon beteg vagyok!

— Mi lett fiam?

— Nagyon összevagyok törve, pihenni vágyom, ne tessék hoz-zám kvártélyozni senkit.

Gilt, pihenj!

Alighogy betette az ajtót, nagy viháncolás támadt a század-vezérkarban. Ravaszkedva fordult hozzám a mindenféle hájjal megkent szemfüles Weinfeld Arnold őrmesterem:

Alighanem huncutság lesz a dologban főhadnagy ur. A zászlós ur egy jóképű csujesz menyecskenél ütött tanyát, azért fél úgy a kvártélyosoktól.

— No hát nem azért mintha

igy . vagy úgy . . de jó magam is úgy észleltem! — toldotta meg a szót Klein Lipót, a kerek föld legravaszabb manipulánása.

„Hah átkozott — sziszegtem sötét elhatározással — ez bosszú kíván!

S mintegy végszóra ront be hozzám nagy jajveszékléssel egy végig ránc vasorru bába, s oda-borul elélem. A didergő bakák kiszorították rozzant istállójából az áldott állapotos riska tehenét. Megveszi az Isten hidege ebben a kutyának való mérges időben, ha nem segíték rajta. Pedig csak órák kérdése lehet már a kis boci.

Pokoli gondolat villant át hirtelen agyamon. Gyorsan, nagy-lelkűen intézkedni kezdtem. A vén asszony ne sirjon. A Riska tehen kap egy új, aránylag elég kényelmes othont. El kell azonban vezetni a zászlós ur lakosztályába, ott még bizonyára akad egy másfél tehenre való szállás.

A parancs az érdekelték részéről roppant kárörvendéssel teljesítve lön. Nem telt bele egy egészséges szemhunyorítás, képéből kikelve kopog be zászlós ur Szorgalmas.

Százezer bedöglött kartács és égi háború! — dohogta kétségbeesetten.

— Még mindig olyan nagyon fáj? kíváncsiskodtam részvevő szívvel.

Hát hogy a ménköbe ne fájna, amikor egy közönséges riska tehenet megborjazni hoztak mellém!

Ugyan már no! — Hát csak nem kívánhatod egy girhes riskától, hogy a te kedvedért oroszlánokat produkáljon! — csitítottam szeliden.

— No jó, de legalább ne bögne olyan szivfacsaró hangon.

Hát ez már csakugyan szemtelenség. Azonnal rendeld el, hogy az én parancsomra lialkabban bögjön!

De nem lehetne talán inkább esetleg

Igaz biz a! vágtam közbe hirtelen nem volna ott nálad még egy tehenre való hely? Tudniillik ép egy ujjabb ilyen esetet jelentettek nálam

Vajthó Tivadar, főhadnagy.

§ Ez aztán belekóstolt.

Közvetlenül ebéd előtt a század szakácsa bizonytalan színű folyadékot cipel egy hatalmas kondérban, Arra felé halad a szolgálat-vezető őrmester, se szó se beszéd kikapja a szakács kezéből a nagykanalat, belemeríti a kondérba és jót kóstol belőle, de rögtön kiköpi és a méregtől fuldokolva rákiált a szakácsra, aki a döbbenettől szóhoz sem juthatott.

— Micsoda folyadék ez ebben a kondérban?

Moslék őrmester ur — felelte a szakács és sietve ellebent a hizlalda felé a dühtől tajtékozó őrmester színe elöl

§ Aki a legtöbbet vesztett. A századparancsnok nagybusan üldögél fedezéke előtt. Arrafelé halad egyik tisztjárja s megkérdi bánatának okát.

Ne kérdezd barátom — nincs a teremtésben vesztés, egyedül csak én.

— Hol vesztettél?

— Hogy hol? Hát a Stanislai csatában.

— Te a Stanislai csatában? Hiszen szabadságon voltál.

— Igen és mégis én vesztettem a legtöbbet.

— ??

Nyolczszáz kroncsimmal tartozott a szomszéd század parancsnoka és ép egy nappal elébb fogták el, mint ahogy én berukkoltam.

§ Neki való. A főhadnagy fedezékén éjjelenként erősen fujdogált az őszi szél. Tele volt

lyukakkal, résekkel és repedésekkel. Egyik reggelen magához hívja a saját és a hadnagy lakótársának legényét és meghagyja nekik, hogy készítsenek vályogot s azzal tapasszák be a réseket. A legények Sándor Albert komolyan hallgatják a parancsot, majd Sándor megtöri a csendet:

— Csinálja azt inkább az Albert ö jobban ért hozzá.

— Mért? kérdi csodálkozva a főhadnagy.

Mert ő *civilben mérnök*. feleli a legény nagykomolyan.

§ Janó mint kiképző. Nagy öröm érte a napokban Janót (a becsületes vezeték neve) a vadász-század bátor cigány katonáját: sikerült az ujonnan beosztottak között egy „komát” felfedezni, kinek szénfekete képe már messziről elárulta, hogy Faraó ivadéka. Janó a tapasztalatlan jagdistát azonnal kezelés alá vette. (Közbevetőleg legyen mondva Janónak meg van az a jó szokása, hogy minden nap dupla porció menázsit panamáz magának.)

A komán Janó minden oktatása kárba veszett.

A sarzsik, kik Janó munkáját figyelemmel kísérték, már letettek arról, hogy valaha Janó erényeit magáévá teszi, midőn egy nap a szakács örömmel jelentette, hogy már kezd fogni a tanítás a jövevényen: *ma már ő is dupla menázsit kért.*

„Sulyos harcok.”

A cs. és kir. 65. gyalogezred 1916. évi nyári harcainak története. Ára 40 fillér

Kiadóhivatalunk 40 fil. postabélyeg ellenében megküldi.

Tabori strófák.

Probléma.

Jobb és üdvösebb újítás
Rég történt már ennél:
Magyar lesz a vezényszó a
Közös ezredeknél.
Ez igen szép, de kellene
Arra is gondolni
Hogyan fog egy közös baka
Eztán *ciungolni*?!!

Megoldás.

Lapunk kedves szerkesztője
A mult héten előlépett,
Én is vigabban dudálok,
Többé már nem vegetálok.
Rim-hiánytól én nem félek,
Most már valahogy megélek;
Mert ha témát nem találok,
Akkor néki gratulálok!

Jó tanács.

Szólt a zászlós ur pucérje Türelmem már
Kifogy,
Bosszant, hogy e falánk eger én
rajtam így
Kifog.

Egy hét óta a kényerem akár-hová

Teszem,
Reggelre nincs sehol, abból többé
én nem
Eszem.

A tisztiszolga végre is gazdájához
Siet,
S panaszt emel. A zászlós ur
parancsot ad,
Ilyet:

Eredj a manipulánshoz, nincs itt
mást mit

Tenni,
S mondd, hogy az egeret is föl
kell a standba
Venni!

— Szikár.

Özvegy- és árva- alapunk.

Lehner hadnagy, ezredünk számvevőtisztje most készítette el az özvegy és árvaalap negyedévi számadását. Ezek szerint az özvegy és árva alap jelenleg 121.551 koronát tesz ki leszámítva már azt az összeget, amit ezredünk segélyként kifizetett. Alapunk ugyanis már a háború folyama alatt megkezdte a segélyezés munkáját, belátva azt, hogy a háború nyomorúságai és az általános drágaság mellett a segélyezendők ma kétszeresen rá szorulnak a támogatására. A számadások szerint a legutóbbi negyedévben 50.000 koronával szaporodott alapunk s ennek legnagyobb részét katonáink adták össze. Mennyivel nagyobb lehetett volna az eredmény, ha az otthoniak is megértének mindennapi felhívásunkat! A pótzászlóalj parancsnokság napi-parancsaiból megelégedéssel állapítjuk meg, hogy a gyűjtés ott is szerényen folyik és az adományok szép számban érkeznek.

Újabb adományok:

Az ezredtörzs tisztjétkezdéjének perselyéből 400 K., Fritsch Ottó kapitány 20 K., Kovács Dezső ref. tábori lelkész 30 K., Rooz Andor hadnagy 50 K., Weinberg István főhadnagy 50 K., Tutschku zászlós 30 K., Zeilig Lajos Budapest 10 K., Huszár Béla Ettapenpost 265/10 K., Nikolowszky Károly 65-ös főhadnagy 20 K., Friedmann Henrik önkéntes Szerencs 10 K., Klein Benedekné Nyiregyháza 20 K., Fuchs Margit Mezőtelegd 6 K., Deutach Jozsefné Losonc 5 K., Schwartz Etus Mátészalka 10 K., Rosenberg Etelka Büdszentmihály 5 K., Burger Ilonka Kozma 5 K., Diamant Delinke Ávas-felsőfalu 10 K., Bakó Mariska Somorja 2 K., Dicső Andre Csonga 3 K., Erőss Mária Büdszentmihály 20 K., Reiner Klára és Rózai Karcag 6 K., Mezei Aranka Zemplénagard 5 K., Tomory Rezső ref. lelkész Szabolcs 20 K., 3. XXIX. Marschcompagnie 140 K., Regimentstabsenteilung 265.28 K., Jagdcomp. 119.26 K., Műszaki csapat 130.60 K., 2-ik század 118.28 K., 4-ik század 108.52 K., M. G. II. század 136.68 K., Összesen 2084 K 54 f.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Cs. és kir. tábori posta 618.

M. és K. Sznémeti. Szívesen fogadjuk feljegyzéseiket, de valahogy gyónó vagy emlékkönyvvel ne lepjenek meg minket. Női munkatársakra különben is már régóta vagyunk Kezirtaikat levélben is elküldhetik vagy személyesen átnyújthatják. Ez utóbbit szívesebben vesszük. **D. M.** már zászlós és pompásan érzi magát valamelyik Feldspítálban. Van is eszében meghalni. Neki ez nem „gebühr“ **P.** hadnagy ideálját nem sikerült kipuhatólnunk. Kérdezzék meg őt maguk, talán Maguknak bevallja. — **R. Bandi.** Gratulálunk önmegtartóztatásához, hogy kitüntetését csak az esőköpenyére és nem háloingére varrta fel. — **P. I. rokkant orv. Kemecse.** Hasonlótárgy költemény már megjelent a Ludwig-bakában. Külömben is ez időszertul vagyunk halmozva versekkel. Próbálkozzék mással. — **K. F. örmester.** Ne sértődjék meg azon, hogy valaki Schutzschildnek nevezte az arany érmet. Joggal nevezhette volna gránátbiztos róka-lyuknak is. **Dr. Tenczer** tűzér-felderítő. Aki a tréfát komolyan veszi, annak komoly dolgait sem veszik komolyan. **M. E.** Ugy történt a dolog, hogy a kisvonat tartályából kifogyott a víz s az utasok mindegyike nagyot köpött mérgeiben a mozdonyra és csodák csodája, a mozdony megindult. A tartály tudniillik megtelt vízzel. — **Schthdgy.** Sorát ejtjük. — **Levelezni akarunk.** Küldje csak bátran kishirdetését. — **Három a kislány.** Irázzakértünk hitelesen megállapította, hogy írásuk az előző üzenet jeliségének írásával azonos! Irjanak csak leveleket, mi majd továbbítjuk. — **K. G. zászlós.** Oh pardon hadnagy! Az előzményeket tekintve mikorra tippeli főhadnagyi kinevezését? — **Vitézség.** Az illető mint aranyérmes a

hinterlandba került — **Drágafalu.** Abban a bizonyos karcolatban maguk valóban keretül szolgáltak. Dehát a rossz festménynek a szép keret adja meg az egyedüli értékét. **T. R. fh.** Kár volt magát be nem biztosítania tűzkár ellen mielőtt Stanislauba indult, akkor nem jutott volna Gyöngyös szomorú sorsára. **K. L.** „de Khon ur az Istenért! ..“ — **F. E. zászlós.** Gyakorolja két órán át tükör előtt a bemutatkozást, akkor nem fog többé régi sarszójával bemutatkozni. **Géppuskás.** Ne szórjon be bennünket írásaival. — **Érdéklődő.** Bennünket kérdez, hogy milyen érzés az, ha az embert a mine kupán vágja? Hála Istennek még nem volt szeren csétlenségünk hozzá. Talán próbálja meg maga. Tartsa elébe a fejét, nem lesz többé kíváncsi reá — **Szőzike álma.** Vértelen — több életet. — **B. E. hadnagy.** Hallja maga kis hamis, máskor ha kezén sebesül, ne sántítson a lábán. Járjon négykézláb, vagy álljon tőtagast, akkor lesz joczime hozzá.

K. I. Budapest. Maga egyszerre kettévágta a talan napok gordiusi csomóját. Behozza az „éhtelen“ napot s ezzel automatic kikuszőbőldök a sok talan nap. **S. I. örm.** 1. A szerkesztő előlépésével a Ludwig-baka továbbra is „baka“ marad és nem avanszál. 2. Kovács Dezső ref. tábori lelkész lapunk belső munkatársa. — **T. Galicia-**ban a szent egerek, itt pedig a „szentelen“ legyek kizoznak bennünket. **W. J.** Bizony megtörtént már másokkal is az a pech, hogy a svarctérről egyszerre a Svarcerbe kerültek. **Szabadságos Budapest.** A poloska lift nélkül is fölmászik az ötödik emeletre. **M. E. hadnagy.** Alagutban nem lehet horotválkozni. (Több levélről a jövő számban.)

Felkérjük mindazon előfizetőinket, a kiknek előfizetése lejárt, hogy **előfizetésüket megújítani** s az esetleges címváltozást velünk **mielőbb közölni** sziveskedjenek.

A kiadóhivatal.

Ön talán az egyedüli
a ki még nem fizetett elő a

Borsszem Jankó-

ra, a legkedveltebb és
legötleteesebb humoros
hetilapra. Szerkeszti:
MOLNÁR JENŐ dr.
BÉR, GARAY, MAJOR,
VÉRTES stb. rajzolják.

A lövészárkok legmu-
lattatóbb olvasmánya.

Előfizetési ár:

Egész évre 24 kor.
Fél évre 12 kor.

BORSSZEM JANKÓ

kiadóhivatala BUDAPEST
József - tér 13-ik szám.

Nem fog hiányozni

önnek a színház,

ha megrendeli

INCZE SÁNDOR
pompás színházi
hetilapját — a

SZÍNHÁZI ÉLET - et.

A lap előfizetési ára Buda-
pest és vidékére:

Egész évre 14.— K
Fél évre 7.50 K

A Színházi Élet kiadóhi-
vatala Budapest, VII-ik
ker. Erzsébet - körut 24.

Dühöng az egészség a fronton, mert
SULTÁN gyógyvizet iszunk.

Forráskezelőség: EPERJES.

T

Dr. MÜLLER VILMOS kir. tanácsos
TUDÓGYÓGYINTÉZET

ÁTRAHÁZA

Fekvő csarnokok. — Inhalatórium.
Hízó Kurák. Kérjen prospektust.

EMKE KÁVÉHÁZ

Szabadságolt tisztek találkozó helye!

BUDAPEST, VII. KER. Esténként BRASSÓI KOZÁK
ERZSÉBET-KÖRUT 2. DANI zenekara hangversenyez

Tábori csomag

DIANA

sósorszesz nélkül
el sem képzelhető.

DIANA

Kereskedelmi
Részvénytársaság
BUDAPEST,
Nádor-utca 6. sz.

Óvás!

Rájöttem, hogy az általam gyártott
„Modiano - Clubspecialité“ -

szivarkahüvelynek
utánczai vannak for-

galomban, amelyek ellen
egyedüli védelem a véd-
jegy és aláíráson pontos
megfigyelése.

S. Modiano

A védjegy.

Minden katona tudja már, hogy mi a
LYSOFORM